

TRANSFORMACE DĚČÍNSKÉ KNIHOVNY

Ladislav Zoubek

V posledních letech dochází k čím dál častější transformaci okresních knihoven na městské. Někde dokonce jde o tzv. divokou transformaci, kde nová městská knihovna nemá zajištěnou ani regionální funkci, dochází zde k propouštění odborných pracovníků, k výraznému finančnímu omezení a dalším skutečnostem, které omezují činnost knihoven.

V děčínském okrese o transformaci okresní knihovny vážně uvažoval okresní úřad od počátku roku 1994. Vzhledem k tomu, že závazné rozhodnutí padlo až v říjnu 1995, měli jsme dostatek času potřebné kroky i budoucí funkčnost nové městské knihovny promyslet. Bezprostředně po konečném rozhodnutí jsme písemně předložili přednostovi okresního úřadu ucelenou koncepci transformace knihovny se zachováním regionální funkce při dodržení všech platných zákonů. Tento záměr podpořili všichni důležité starostové obcí děčínského okresu, vedoucí referátu kultury a nakonec na tuto koncepci bez výhrad přistoupil i samotný přednosta okresního úřadu.

Transformace se uskutečnila ve dvou etapách. První etapa znamenala delimitaci všech profesionálních knihoven k datu 1.1. 1996. Znamenalo to převedení všech dotčených pracovníků, materiálního vybavení a příslušných knihovnických fondů pod správu městských úřadů. Se všemi šesti městskými úřady byla celá akce řádně projednána a byl jim předložen i návrh rozpočtu, který by zabezpečil rozumnou existenci nových knihoven. Vyjma jednoho úřadu (Šluknov), který nepřevzal knihovnici (ta musela být v souladu se zákoníkem práce propuštěna), všechny ostatní přistoupily na delimitaci a nejen že akceptovaly výši navrženého rozpočtu, ale vesměs ho ještě zvýšily. Pozitivní mj. bylo, že všem pracovníkům byly zachovány dosavadní platy. Nutno podotknout, že i ve Šluknově byla knihovna zachována, byla však začleněna do domu kultury, odkud je nová pracovnice knihovny, která vykonává i práce jiného charakteru. V největších městech okresu, ve Varnsdorfu a Rumburku, knihovny fungují jako nově vzniklé příspěvkové organizace. Tyto dvě knihovny jsou zcela samostatné, samy si zabezpečují nákup a zpracování knihovnických fondů. Ostatním čtyřem profesionálním knihovnám nákup zabezpečuje nadále děčínská knihovna na základě písemných smluv a po zaslání dohodnuté finanční částky.

Ve druhé etapě, k datu 1.4. 1996 byla transformována okresní knihovna a všechny neprofesionální knihovny okresu. Znovu jsme vedli jednání se všemi obecními úřady a Městským úřadem Děčín. Výsledek jednání byl nad naše očekávání. Město Děčín knihovnu převzalo i se všemi závazky bez výraznějších připomínek a se zajištěním odpovídajícího rozpočtu. Z 50 neprofesionálních knihoven 1 nebyla převedena obcí a byla zrušena, zrušeny byly 2 knihovny v malých osadách, 5 obecních úřadů knihovnu pro letošní rok sice zachovalo, ale bez zabezpečení nového nákupu a 1 obecní úřad se vyslovil pro zcela samostatnou existenci bez jakékoli spolupráce s děčínskou knihovnou. To znamená, že naše knihovna má s příslušnými obecními úřady smlouvy o centrálním nákupu knižních fondů pro 41 obecních knihoven. Součástí těchto smluv je i závazek o poskytování konzultací a přímé odborné pomoci malým knihovnám, ale i souhlas obecních úřadů s pokračováním výměnných souborů, které jsou tvořeny z fondů spolupracujících knihoven. Na takto koncipovanou regionální funkci Městské knihovny Děčín přispívá i nadále okresní úřad – v letošním roce na tři čtvrtletí částkou 800 000,- Kč. Z těchto finančních prostředků je placeno 5 pracovníků, částečně řidič a nezbytné provozní náklady na plnění závazků uzavřených ve smlouvách. Výkon regionální funkce je realizován ze dvou pracovišť: děčínského a varndorfského.

Domníváme se, že transformace knihoven dopadla na děčínském okrese uspokojivě. Za tímto výsledkem však stojí nekonečné množství práce. Všechny potřebné písemné dokumenty (od návrhů rozpočtů, přes návrhy všech smluv, nových zřizovacích listin, návrhy na usnesení obecních zastupitelstev až k textům dopisů na příslušná ministerstva) jsme vyhotovili sami a neustálým vysvětlováním všem zúčastněným jsme dosáhli toho, že předložené texty bez dalších úprav a „zkomolení“ podepsali a potvrdili. Že bylo vše v souladu se zákonem dokládá i rychlé a bezproblémové vyjádření souhlasu s převodem, které udělily ministerstva kultury a pro správu národního majetku.

Po prvních šesti měsících činnosti transformovaných knihoven a spolupráce s obecními úřady na nových základech máme i první zkušenosti. A jsou kladné. Finanční prostředky na nákup knih poskytují obce pravidelně a v souladu se smlouvami. Mnozí se netají tím, že bez naší pomoci by knihovny v jejich obcích fungovaly jen s velkými obtížemi. Je také vidět, že obce dnes o poznání více sledují činnost svých knihoven a to je jistě jen ku prospěchu věci. Dokonce ani administrativní náročnost zabezpečení chodu tohoto nového systému není tak dramatická jak jsme si pesimisticky představovali. Se současným stavem můžeme být tedy spokojeni. Obáváme se však, že v budoucnu může okresní úřad ustoupit od financování regionálních funkcí děčínské knihovny. Je nepravděpodobné, že by obecní úřady výkon regionálních činností samy dostatečně zajistily.